

וקראת לשבת עיונג

אלון מרין הפאכר באקצפ ובסולת פלאו

גליון מס' 722

פרשת ויצא

י"ב כסלו התשפ"ד

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ אסתר מישה בת זהירה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהג בת מנורה ע"ה

לע"נ מרן הגאון ר' ירחמיאל גרשון בן מרים זצוק"ל והגאון ר' שמעון בן חביבה זצוק"ל, והגאון ר' ברוך מרדכי בן הינדא זצוק"ל, ר' אברהם בן אסתר ע"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

במרכז טבריה העתיקה, על שפת הכנרת שוכן בית הכנסת 'הסניור', שהוקם לפני כמאתיים שנה, על ידי רבי חיים שמואל הכהן, המכונה 'קונורטי', ונקרא 'שערי תפילה'. הוא שימש את בני העדה הספרדית הגדולה בטבריה, שבראשם עמדו גדולי עולם. ומאותר יותר התפללו בו גם מתפללי בית הכנסת העתיק 'עץ החיים' שעמד בחורבנו מאז הרעש הגדול בשנת ה'תקצ"ז.

המייסד, רבי חיים שמואל הכהן (קונורטי), כינס בבית כנסת זה אלפי ספרים וכתבי יד עתיקים ונדירים שאסף מקהילות שונות, והם מכסים עד עצם היום הזה את כל כתלי המקום. חרם חמור נגזר על הוצאת ספר מספריית בית הכנסת 'הסניור', כל מי שהיה חפץ לעיין באחד הספרים עשה זאת אך ורק בין כותלי בית המדרש. אוצר בלום זה של ספרים כה נדירים סיקרן גם את מרן זצ"ל, אשר שתה בצמא ובשקיקה כל אות וכל תג מספרי הקודש. מה עשה? ירד רבינו אל עיר הכנרת, הסתגר בבית המדרש מספר ימים, עיין בספרים שחשק, 'צילם' אותם ביכרונו וחזר לעירו.

לימים שלף ממגירות מוחו ציטוטים מדויקים מתוך הספרים שמצויים רק שם, עד שאמרו שכל אוצר הספרים של ה'סניור' היה שמור אצלו.

וכפי שאמר מרן לבנו שמרוב חשיבות התורה הקדושה אצלו הצליח לזכור מקריאה חד פעמית, ומסופר כי פעם שאל אי מי את מרן ה"חתם סופר": "למדנו רבינו, כיצד זוכר הינו את כל תלמודו - מאומה לא נעדר?"

והחת"ס השיב בשאלה: "אמור לי רבי יהודי, את החתונה שלך - אתה זוכר?"... "מה השאלה?" מיהר היהודי להשיב, "בודאי אני זוכר! אני זוכר בבירור כל פרט ופרט!! אני זוכר היכן התקיימה החתונה, אני זוכר מי היה מסדר הקידושין, ובודאי שהתארך שמור לו היטב במוחי!!". "ובכן" - נענה החת"ס - "אצלי כל דף גמרא חשוב כמו יום חתונתי..."!!

בפתח הגליון

ברכה"ג שלם מאיר ואלק שלם"א

סולם מוצב ארצה

מעשה בדוקטור גרדיה, רופאו האישי של מלך פרוסיה, שנפעם מאישיותו של המגיד הגדול ממזריטש זצ"ל. זנח את משרתו ושונה אורחות חייו, והפך לבעל תשובה ולבעל מדרגה. פעם, בתקופה הראשונה להיותו בעל תשובה, בא לפני רבו ואמר: "מה אעשה, רבי, והמחשבות מאז רודפות אותי, מטרידות ומענות... ככל שאני מנסה, איני מצליח להיפטר מהן" ... אמר לו: "בוא ואספר לך מעשה."

מעשה ביהודי שהיה לו פונדק, מסבאה לאיכרי הגויים. היו משתכרים מקללים ומתכתשים, מזהמים ומטנפים. מטרידים את בעל הפונדק ובני ביתו עד לאור היום, אמר היהודי בלבבו: מה לי ולצרה זו? החליט להסב את הפונדק לחנות מכולת. פרנסה מהוגנת ומכובדת, בעלת שעות פתיחה וסגירה. הכפריים נדהמו מצעדו, התקוממו, רטנו, וקיבלו את הדין. לילה אחד, לאחר חצות, נחרדו הפונדקאי ובני משפחתו מדפיקות רמות על הדלת, בעיטות וצרחות. "מי שם", שאל בחרדה.

"פתח מושקה, פתח, זה אני, איוון!" ענה הקול הניחר.

"מה רצונך, איוון, בשעה זו?" תמה.

"לשתות", ענה הגוי, שהיה בגילופין, "איזו חוצפה היא זו, לסגור מסבאה מבעוד לילה!" רגיל היה לבוא לכאן לשתות, ואף עתה נשאוהו רגליו לכאן...

נו, סיים המגיד ממזריטש את סיפורו, מה ענה לו היהודי? הוא אמר: "טעית בכתובת, איוון. פעם אמנם היתה זו מסבאה, אך היום אין זו אלא חנות מכולת מהוגנת..." כן, בני, כך תאמר גם למחשבות המתדפקות על דלתך מתוך הרגל: "טעיתם בכתובת, אחר אני..."

אכן כך! אבל יש לנו להבין ולדעת מה הם שלבי הסולם. על מה עולים, וכיצד מתעלים? לרבותינו יש על כך תשובה: "סלם" (כך נכתב בתורה, בכתוב חסר) - בגימטריא "סיני".

במלים אחרות: מתן תורה! זה הסולם, ואין בלתו! עוד שיעור תורה - ועלינו עוד שלב בסולם. ואחרים אנחנו: זכים יותר, מעודנים יותר, שלווים ורגועים יותר. טובים יותר!

ונספר סיפור, מעשה שהיה. אברך מבני ברק היה מוסר מדי ערב שיעור ברמת חן הסמוכה. באותם ימים טרם נסלל הכביש לשם, והיה עושה דרכו רגלי עשרים דקות הלך, ועשרים דקות חזור. ערב אחד ירדו גשמי זלעפות. התחבט האברך, התלבט האם למסור את השיעור. נכנס אל מרן החזון איש זצ"ל, ואמר: "מצדי, מוכן אני ללכת בגשם ובבוץ. אבל חושש אני שהלומדים לא יבואו. לא יצאו מביתם במזג אוויר כזה".

חקר החזון איש: "איש לא יבוא?"

אמר האברך: "השמש ודאי יבוא. לפתוח את בית הכנסת, להדליק את האור, אבל מלבדו, מסופקני אם מישהו יבוא".

פסק החזון איש: "אם השמש יבוא, עליך ללכת!"

קיבל את הדין, אך אמר: "הרשאי אני לשאול דבר מה?"

הרשות ניתנה. שאל: "כשכולם באים, מבין אני מדוע כדאי לי לבלות שעה בהליכה, כדי למסור להם שיעור במשך שעה. תלמוד תורה דרבים הוא. אבל כאן, אלך במשך כשעה - בגשם ובקור, בבוץ ובפרש - כדי ללמד את אותו שמש. ואם אשאר בביתי, אלמד שעתיים. מדוע שעת הלימוד שלו מצדיקה שעת הליכה שלי?"

שאלה כהלכה.

ענהו החזון איש: "הסיבה אחת היא. משום שאדם זה, לאחר הלימוד, אינו אותו אדם שלפני הלימוד!" הוא עלה דרגה בסולם!...

"סולם - זה סיני", ככל שנתקרב יותר למעמד הר סיני, לקבלת התורה, ללימודה. כך - ובדיוק באותה מידה - נעלה בסולם האישי שלנו, נתנתק בשלב נוסף מן הרפש, מהבוץ, מהארצייות המשפילה והמבהמת. נתקרב בשלב נוסף אל ראשו המגיע השמימה - אל ה' הניצב עליו!

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

לנצל את ההזדמנות

אחד הדברים שרבים מאיתנו תרים אחריו, הוא רגע אחד שהוא הזדמנות חיים, החלטה אחת שיש בה לחולל שינוי דרמטי, כדי לשנות גורלות, להכריע עולמות... אנו מכירים אנשים שהיו להם הזדמנויות כאלה והם ניצלו אותן היטב, ומאז – חייהם השתנו. למשל, אדם שביום הראשון ללימודים הצליח 'לתפוס' חברותא, וכעבור זמן התברר שבזכותו זכה להעפיל מעלה מעלה. אדם שרכש דירה בהחלטה של רגע, וכעבור זמן התברר שערך הדירה הכפיל את עצמו, וכך הלאה...

הצד השווה בכל הרגעים מעין אלה, הוא שהם באים כמעט בהיסח הדעת. בשעת מעשה – קשה לאדם לעמוד ולאמוד את כוחו של הרגע בו הוא ניצב, וכמה תהיה השפעתו. לעתים בזמן אמת, כשהדבר קורה, האדם כלל אינו מזהה שהוא ברגע הזדמנותי כזה שלא יחזור. רק לאחר זמן מתברר עד כמה היה זה רגע גורלי בחייו, ועד כמה רגע זה השפיע עליו לטובה.

לפיכך, מתוך ידיעה שיש לכולנו רגעים כאלה, הבה נחשוף אותם אחת ולתמיד. הבה נגלה מתי יש רגע כזה, ומה צריך לעשות בו – כדי להחליט נכון ולזכות בהשפעה הברוכה. הבה נאלץ את עצמנו לזהות הזדמנויות כאלה – שכאמור באות בהיסח הדעת – על מנת שכשהן יבואו לפנינו, נוכל לפעול בהן נכון, לנצל אותן היטב, לגרום להן להשפיע לנו שפע ברכה! הנה רגע כזה, לדוגמא: אדם נכנס לבית הכנסת, ומגלה שמישהו יושב על מקומו. יהודי ניצב בתור לשלם על משהו, ומאן דהוא עוקף אותו. שכן חי בדירה צפופה וחשוכה למחצה, והנה שכנו מבקש לבנות – תוך החשכת מעט האור הנשקף מחלונותיה. נהג מאותת שרצונו להיכנס לחניה, והנה נהג אחר נכנס אל המקום המיועד...

בכל המקרים הללו, התחושה המיידית היא של כעס וזעם, והלב באופן טבעי מבקש להעמיד את האיש על מקומו. הרי לא יתכן שכל אחד יעשה בעולמנו ככל העולה בדעתו, יש דין ויש דיין! מקום בבית הכנסת שייך לבעליו, תור הוא תור, בניה יכולה להיעשות רק אם אינה מזיקה לאחרים, וחניה שמישהו מאותת לכיוונה – היא 'שלו'... לא יקום ולא יהיה, חוצפה שכזו!

ובעומק הרגע 'החצוף' הזה, יש הזדמנות כבירה. זהו רגע של ויתור, אלו הם רגעי הפז בהם בהחלטה אחת יש כדי לחולל שינוי מבורך, לבצע מהפך משמעותי ולשפר את איכות החיים של המוותר. דווקא בגלל שהוא צודק כל כך בעוד הוא מוותר לאדם הלא צודק, דווקא לכן ניתנת לו משמים הזדמנות לקבל גם את מה שלא מגיע לו בצדק, ולזכות בהטבות מפליגות שהוא שואף אליהן כל ימיו!

זה לא קל. 'חייך קודמין', 'זה לא הפקרות', ויש רשימה ארוכה של קלישאות נכונות כל כך, שמונעות מהלב לוותר. זה בדיוק מה שמגדיל את ההזדמנות הטמונה ברגע הויתור, כי ככל שהויתור דורש עוד כוחות נפש, יותר אומץ, פי כמה הקרבה – כך הוא פותח שער לשינוי בחיים, לסייעתא דשמיא ולהצלחה, לברכה ולשפע, לשמחות בנקל ולרוב נחת!

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (כה, י).

מובא במדרש: כאשר יצא יעקב מבאר שבע אמר: "אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי".

אליעזר, כאשר הלך למצוא כלה ליצחק, לקח עמו עשרה גמלים מלאים כל טוב, ואני אין לי לא נזם ולא צמיד.

וכי בשל כך אאבד את בטחוני בבוראי? "עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ!"

רוצים אתם ללמוד מדת בטחון בה' מהי? - פנה פעם רבי ישראל בעל שם טוב אל חסידיו - סעו לכפר הסמוך לביתו של המוכסן ר' יחזקאל, ושם תראו ותלמדו כיצד צריך אדם לבטוח בה'!

לא התעכבו החסידים, ויצאו מיד לדרך לביתו של המוכסן. כאשר הגיעו לביתו, בקשו להתאכסן בביתו.

קבלם המוכסן בסבר פנים יפות, ולאחר שהתפללו ערבתו וסעדו לבם ישבו ללמוד.

בשעת לילה מאוחרת הגיע שוטר לבית המוכסן, ובמקל עבה שבידו הכה שלש דפיקות בדלת, והלך לו.

תמהו החסידים לפשר הדבר אולם מיד חזרו לתלמודם, והמוכסן יושב אתם, שומע דברי תורה מפייהם, והוא שמח וטוב לב. כעבור חצי שעה שב השוטר והכה שוב בדלת שלש דפיקות במקלו והלך.

מה טיבו של שוטר זה? - שאלו החסידים - מה הוא מבקש?

זו תזכורת מאדון הכפר - ענה המוכסן - שעלי לשלם לו דמי שכירות האכסניה, ואם לא אשלם, ישליך אותי ואת משפחתי לבית האסורים. לפי מראה פניך - אמרו החסידים - נראה שהכסף בארנקך, אם כן קום לך ושלם לאדון את שכרו.

לא כך הדבר - ענה המוכסן - לפי שעה אין לי בכיסי אפילו פרוטה אחת, אולם בטוח אני בה' יתברך שיזמין לי את הכסף במועד. עד המועד נותרו לי עוד שלש שעות...

כאשר עבר הזמן, לבש המוכסן את מעילו, חבש את כובעו ונפרד מהחסידים לשלום, באמרו שהולך הוא אל ביתו של אדון הכפר, כדי לשלם לו את המגיע לו.

האם כבר יש לך את מלא הסכום? תמהו החסידים.

עדיין אין לי אף פרוטה - ענה המוכסן - אולם בטוח אני, כי עד שאגיע לביתו של אדון הכפר, אזי ירחם עלי ה' ויתן לי כל צרכי.

עמדו החסידים בפתח ביתו של המוכסן והביטו כיצד מתרחק הוא לאיטו. לפתע נעצרה עגלה ליד המוכסן, והעגלון פתח עימו בדברים, ולאחר זמן מה הושיט למוכסן מעטפה, האיץ בסוסים ונסע.

מיהרו החסידים, השיגו את המוכסן, ושאלוהו לפשר הדבר.

כפי שאמרתי לכם - השיב המוכסן - זימן לי ה' קונה לכל השיכר שאייצר, בעזרת ה', בחורף הבא... בנוסף שילם לי את כל הכסף מראש...

המה ראו כן תמהו...

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א
מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

"הצגה"

מושלמת

בדרך כלל אנשים אינם אוהבים

לחשוף את האמת; נוח בהרבה לברות, להסתתר מאחורי זהות מחמיאה, במקום לגלות שאני חי בסוג של תחפושת. מכאן נובעים הקושי בהתבוננות פנימית והבריחה ממנה. חוץ מהחולשה האנושית המטעה, גם ליצר הרע יש כאן תפקיד. כן, יש יצר מיוחד המטעה מציודו. כך האדם חש עצמו כמיוחד, בזמן שמדובר בסך הכול בחולשה ובחטא... אבל אין ספק, אחרי תהליך הבנה, ובהמשך התפכחות, החיים אחרים לגמרי!

הזיהוי העצמי הוא מהמלאכה הקשה שבמקדש, כי הנפש אוהבת להרגיש טוב עם עצמה. לכך צריך עבודה מיוחדת, כאמרתו של הרבי מקאצק על הפסוק: "לא תנונו איש את עמיתו", כלומר, אל תונה את האמת הפנימית שלך לפעמים אדם יכול להרגיש בעל חסד; תמיד הוא זמין לכולם, הוא אינו מסוגל לסרב. הוא

מלווה גם לאלו שהוא יודע שאינם מחזירים, מתוך שכנוע עצמי שהוא עושה חסד, כשלמעשה הוא אדם חלש ומונצל שאינו מסוגל להגיד לא!

אדם יכול להסתובב בתחושה שהוא ותרן ומעביר על מידותיו, בו בזמן שהוא בסך הכול אדם חלשלוש וסמרטוט שאינו מסוגל לעמוד על זכויותיו. נוח לו לספר לעצמו שהוא בעל מידות טובות. אדם יצהיר לכולם עד כמה הוא אדם רגוע ואינו לחוץ, כאשר למעשה הוא פשוט אדיש. הוא אינו ער למה שקורה סביבו לא מתוך רגיעות יתר, אלא פשוט מאדישות הפוטרת אותו מלקום ולעשות מעשה!

אדם יכול להיות חסר אחריות, לא לדאוג לצרכיו ולצרכי בני ביתו, כשלכל הסובבים הוא מסביר עד כמה הוא בעל ביטחון ומאמין שמה שצריך לקרות יקרה ממילא, ולמעשה הוא עצלן וחסר אחריות. נראה אדם שכל כולו משדר ענווה ושפלות ברך, על אף שהוא בסך הכול חסר ביטחון עצמי...

נמצא, אדם המספר לכולם עד כמה שוחר צדק הוא, מחסל כל מה שלדעתו מריח שקר וחוסר אמת, כשלאמיתו של דבר הוא פשוט אדם תוקפני. הרשימה עוד ארוכה, אך נסתפק בזה.

המשך בגליון הבא אי"ה